Suomen ympäristökeskus SYKE
Finnish Environment Institute /
Finlands miljöcentral

Asiantuntijalausunto

21.10.2019 Dnro SYKE-2019-J-95

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Pyyntö 11.10.2019, kuuleminen 22.10.2019
HE 29/2019 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kannanotot Itämereen ja sisävesiin kohdistuvat toimiin ja niiden rahoitukseen momenteittain

35.10.22 Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v), 20 235 000 euroa.

Määrärahaa ehdotetaan kasvatettavaksi noin 2 miljoonalla eurolla vuoteen 2019 verrattuna.

SYKE pitää hyvänä sitä, että määrärahaa esitetään selkeästi kohdennettavaksi Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen, vesiensuojelun tehostamisohjelman jatkamiseen sekä vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta tärkeiden alueiden kartoitukseen (VELMU-ohjelma). Vesienhoidon tehostamisohjelmalle on esitetty rahoitusta myös momenteilla 35.10.20 sekä 35.10.61 yhteensä 11,5 miljoonaa euroa.

Määrärahaa esitetään käytettäväksi ympäristöhallinnon tarvitsemien laboratorio- ja muiden ympäristötehtävien sekä tiedonhallinnan palveluiden hankintaan 4 125 000 euroa. SYKE kiinnittää huomiota siihen, että vesien tilaa koskevan tiedon laadussa on ollut merkittäviä ongelmia. *SYKE pitää välttämättömänä, että laboratorio- ja näytteenottopalveluiden kilpailutuksessa varmistetaan, että laatuongelmat poistuvat, tai kyseiset tehtävät järjestetään uudella tavalla.*

Rahoituksen avulla olisi tärkeää tukea mm. vesistökunnostusverkoston toimintaa. Verkosto on kunnille ja kansalaisille suunnattu palvelu, jonka tavoitteena on varmistaa kunnostukseen liittyvän asiantuntijatuen saatavuus sekä tarjota foorumi toimijoiden väliselle yhteistyölle sekä osaltaan varmistaa, että kunnostustoiminta edistää vesienhoidon tavoitteiden toteutumista.

Tässä lausunnossa on tarkasteltu pyynnön mukaisesti vain momentin 35.10.22 käyttöä Itämereen ja vesienhoitoon liittyviin toimiin ja niiden rahoitukseen. *SYKE haluaa tuoda esiin sen, että myös momentin muut käyttökohteet, kuten ilmastopolitiikan valmistelu sekä kiertotalouden vauhdittaminen, ovat kestävän kehityksen tavoitteiden kannalta erittäin merkittäviä.*

35.10.61 Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v), 15 542 000 euroa

Määrärahaa ehdotetaan supistettavaksi 0,5 milj. € vuoteen 2019 verrattuna.

Suomi on sitoutunut siihen, että sisävesien ja rannikkovesien hyvä tila on saavutettu viimeistään vuoteen 2027 mennessä. Suunnitellut toimenpiteet on kirjattu valtioneuvoston

vuonna 2015 hyväksymiin vesienhoidon suunnitelmiin ja merenhoidon toimenpide-ohjelmaan vuosille 2016-2021.

SYKE pitää erittäin hyvänä sitä, vesienhoidon tehostamisohjelman toimeenpanoon sekä vesistöjen ja merialueiden tilan parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden toteutukseen ohjataan merkittävästi voimavaroja.

SYKE pitää tärkeänä, että rahoitusta suunnataan myös vesien- ja merenhoitotoimenpiteiden vaikutusten järjestelmälliseen seurantaan ja arviointiin sekä uusien kustannustehokkaiden ja automaattisen menetelmien kehittämisen niin sisävesillä kuin rannikko- ja avomerialueillakin. Tämä mahdollistaa vesien- ja merensuojelutoimien kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamisen. Panostus mahdollistaa osaltaan myös ilmastonmuutoksen vaikutusten ennakoinnin Itämeren alueella sekä vesien ja merenhoidon toimien suuntaamisen tarkoituksenmukaisella tavalla ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

Määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi myös pohjavesien tilan parantamiseen sekä pilaantuneiden alueiden kunnostamiseen. SYKE kiinnittää huomiota siihen, että pohjavesien merkitys yhdyskuntien vesihuollon kannalta tulee todennäköisesti kasvamaan. Pilaantuneiden alueiden kunnostamisen avulla voidaan vähentää pohjavesien laatuun liittyviä riskejä. Ilmastonmuutoksen ennakoidaan vaikuttavan pohjavesien muodostumiseen sekä poikkeuksellisten sateiden että kuivuusjaksojen myötä.

Määrärahaa voidaan käyttää myös ympäristövahinkojen ennaltaehkäisyyn. SYKE näkee tarpeelliseksi, että määrärahaa voitaisiin suunnata myös onnettomuustilanteista aiheutuvien ympäristövahinkojen rajaamiseen.

SYKE tukee pyrkimyksiä edistää Suomen vesialan liiketoimintaa, kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia tukemalla uusien teknologioiden käyttöönottoa ja hyvien käytäntöjen jakamista. SYKE on ollut mukana Suomen vesifoorumin toiminnassa alusta alkaen ja osallistunut Sinisen biotalouden kansallisen kehittämissuunnitelman sekä tutkimus- ja osaamisagendan valmisteluun. SYKE on toteuttanut lukuisia vesiin liittyviä hankkeita mm. Keski-Aasiassa ja Etelä-Amerikassa. Uusia yhteistyöhankkeita on vireillä mm. Kiinassa, Iranissa ja Etelä-Afrikassa. SYKE näkee mahdollisuuksia lisätä yhteistyötä myös Arktisella alueella.

Tässä lausunnossa on tarkasteltu pyynnön mukaisesti vain momentin 35.10.61 käyttöä Itämereen ja vesienhoitoon liittyviin toimiin ja niiden rahoitukseen. *SYKE pitää myös momentin muita käyttökohteita, kuten Kestävä kaupunki- ohjelman sekä puurakentamisohjelman tukemista, kestävän kehityksen tavoitteiden kannalta erittäin merkittävinä.*

Lausunnon valmisteluun ovat Suomen ympäristökeskuksessa osallistuneet palvelujohtaja Harri Juvonen, johtaja Paula Kankaanpää, johtaja Anna-Stiina Heiskanen sekä johtaja Tero Eklin.

SYKE
Suomen ympäristökeskus SYKE | Finnish Environment Institute | Finlands miljöcentral
Latokartanonkaari 11
00790 HELSINKI
FINLAND
+358 2952 51000
kirjaamo.syke@ymparisto.fi
www.syke.fi
Y-tunnus 0996189-5